

HOTĂRNICIA DOMENIULUI CETĂȚII TIMIȘOARA DE LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XVI-LEA

Costin Feneșan*

Cuvinte cheie: Timișoara, domeniul cetății, Beregsăul Mic, Ewke, Recaș, Giarmata

Keywords: Timișoara, the fortress domain, Beregsăul Mic, Ewke, Recaș, Giarmata

Despre domeniul cetății Timișoara până la 1552 ne sunt cunoscute până în prezent foarte puține informații. Distrugerea arhivei medievale a orașului după cucerirea otomană, deopotrivă cu pieirea aproape completă a arhivelor familiilor nobiliare din Banatul de câmpie, precum și a celor capitulare de la Cenad și Arad, au fost și rămân pierderi de neînlocuit pentru cercetarea istoriei urbane a metropolei bănățene. Situația grevează cu atât mai mult orice demers istoriografic dedicat unei zone de mare importanță militară, cu cât cetatea Timișoarei a fost, mai ales după căderea Belgradului sub stăpânirea Semilunei (1456), punctul central al apărării anti-otomane în sud-estul regatului ungar. În calitatea ei de cetate regală și sediu al comitatului Timiș, din care comitele suprem, devenit în urma reformei militare a lui Matia Corvin (1479) “căpitan al părților de jos ale regatului” (*capitaneus parcium inferiorum regni*), coordona și conducea acțiunile militare împotriva Porții, Timișoara a constituit un punct strategic de maximă însemnătate. Statutul Timișoarei de cetate de graniță, care i-a înrăurit de altfel în mod decisiv destinele, a presupus înzestrarea acesteia cu toate mijloacele necesare – fie ele materiale sau financiare, fie umane – prin care să fie capabilă a face față unui atac otoman. Or, satele din domeniul cetății aveau rostul să asigure resursele de hrană și diferite materiale de construcție, deopotrivă și forța de muncă reclamată de diferite lucrări. Din păcate, pierderile de arhivă amintite fac aproape imposibilă orice încercare de reconstituire a domeniului cetății Timișoara. Informațiile, atâtea câte ni s-au păstrat, sunt disperate în timp și izolate ca spațiu și nu ne îngăduie surprinderea unei imagini de ansamblu. Abia cu ceva timp în urmă, am dat la iveală un document redactat cu trei luni înainte de capitularea cetății Timișoara în fața trupelor otomane: *Pertinencie arcis Themesiensis*¹, o anexă la memoriul

* Cercetător independent, București, e-mail: costinfenesan@yahoo.com.

¹ Costin Feneșan, “Domeniul cetății Timișoara până la 1552”, *Revista Istorică* S.N. tom. VIII, nr. 7–8 (1997): 524–526.

înaintat regelui Ferdinand I de Habsburg, la 17 aprilie 1552, de către Ștefan Losonczy, comitele suprem de Timiș și comandantul cetății Timișoara, document în care este prezentat domeniul. Pe lângă orașul fortificat împreună cu suburbia Palanca Mare, din domeniu mai făceau parte zece sate aflate la nord-vest, vest și sud-vest de cetate: Utvin, Mănăștur (aflat între Vinga și Gelu), Gelu, Theremy (aflat pe lângă Teremia Mare), Myra (aflat la sud-est de Pădureni-Timiș), Choka (azi pădurea Cioca, aflată la vest de Timișoara), Mokrin (azi în Banatul sârbesc), Mailat (aflat la nord de Mănăștur), Unip, cele două sate Berchene (aflate la sud-est de Boka, în Banatul sârbesc), Giulvăz și Lecz (aflat la sud-vest de Ciacova, între Boka, Ciavoș și Tolvădia). Așa cum am mai amintit, documentele cunoscute până în prezent nu ne îngăduie să sesizăm modul în care a evoluat domeniul Timișoarei. Credem însă că acesta a urmat, în linii mari, fluctuațiile înregistrate de domeniile regale și ale cetăților regale din Ungaria în secolele XIV–XVI. După o sporire a numărului satelor din compunerea acestora în timpul Angevinilor, urmată de un oarecare reflux în timpul lui Sigismund de Luxemburg (scăderea prin dani în favoarea unor magnați și nobili credincioși suveranului), în timpul lui Ioan de Hunedoara dar mai cu seamă a lui Matia Corvin s-a înregistrat din nou întărirea domeniilor regale și ale cetăților regale în cadrul politicii de centralizare a suveranului. În fine, până la începutul secolului al XVI-lea și dezastrul militar de la Mohács (1526), domeniile regale și ale cetăților regale au suferit un regres mai accentuat datorită presiunilor la care au fost supuși Vladislav al II-lea și mai ales Ludovic al II-lea din partea partidelor nobiliare grupate în jurul unor magnați ai regatului. Socotim însă că, în cazul Timișoarei – chiar fără a dispune până în prezent de informații directe – fenomenul de restrângere a domeniului și așa destul de modest dar suplinit prin alte resurse va fi fost de mai mică amploare, având în vedere importanța militară a cetății din câmpia Banatului.²

² O prezentare mai pe larg a satelor care au făcut parte din domeniul cetății Timișoara până la 1552, la Feneșan, "Domeniul", 518–524. Din a doua jumătate a secolului al XIII-lea și până la mijlocul secolului al XVI-lea, din domeniul Timișoarei au făcut parte, în întregime sau parțial, pentru o perioadă de timp mai scurtă sau mai îndelungată, următoarele sate: *Bobda* și *Rety* (aflat la nord de Dinaș și la sud de Beregsăul Mic) în 1266, *Ewke* (aflat la est de Timișoara, în apropiere de Giarmata) în 1401, *Sep* și *Viman* (aflate la sud-vest de Timișoara, pe lângă Peciu Nou), în 1405, *Toti* (aflat la sud de Secusigiu și la est de Satul Mare) în 1439, cetatea și orașul *Borzlyuk* (aflate la nord-est de Recaș, pe lângă Stanciova) și satele *Mănăștur* (aflat între Vinga și Gelu), *Gelu*, *Sânandrei*, *Utvin*, *Obad* și *Parța* pe la 1450, *Mokrin* (în Banatul sârbesc) în 1460, *Paznad/Paznap* (aflat în apropiere de Utvin) și *Maysa* (aflat la nord de Utvin, pe Bega Veche) în 1483, *Giarmata*, *Berlö* (aflat la nord-est de Timișoara, în apropiere de Giarmata), *Beregsăul Mic*, *Györöd* (probabil Ghiroda), *Choka* (aflat la vest de Timișoara, unde pădurea Cioca îi păstrează amintirea) și *Cyra* (aflat la sud-vest de Cernetez) în 1539. Un document din 1455 al regelui Ladislav al V-lea Postumul menționează "toate castelele, orașele, târgurile, satele" (*cum universis castellis, civitatibus, op(p)idis, villis*) care țineau în mod obișnuit de cetatea regală Timișoara și de demnitățile de comite de Timiș aferentă acesteia (*Themeswar, castrum nostrum, simulcum honore*

Cercetări efectuate mai demult în Arhiva Națională Maghiară (*Magyar Országos Levéltár*) de la Budapesta ne-au prilejuit descoperirea unui document de la începutul secolului al XVI-lea³ în legătură cu domeniul cetății Timișoara. Este vorba de conceptul unei scrisori de hotărnicire între cetatea Timișoara și moșia Beregsăul Mic. Din păcate, documentul nu este datat, în însemnarea de pe verso fiind făcută doar mențiunea că “reșezarea hotarelor timișorenilor și ale moșiei Beregsăul Mic s-a făcut în miercură din ajunul sărbătorii Corpus Christi”, fără a fi însă menționat anul. Astfel, elementele care permit o datare cât mai apropiată de realitate rămân, pe de o parte, persoanele care au luat parte la acțiunea de hotărnicire (martorii-hotarnici, delegatul regal și alți oficiali prezenți), iar pe de altă parte unele indicii sugerate de textul propriu-zis al documentului de hotărnicire. Despre delegatul regal (*homo regius*) Alexa (Elek) Babos știm doar că, în 1539, stăpâna mai multe părți de moșie la Satchinez⁴, localitate aflată la nord-vest de Timișoara. Dispunem în schimb de ceva mai multe informații despre martorii prezenți la hotărnicire. Astfel, Nicolae Vajdaffi, cu predicatul nobiliar *de Giarmata*, făcea parte dintr-o familie nobiliară amintită documentar în comitatul Timiș încă la începutul secolului al XV-lea. În 1515, familia Vajdaffi stăpâna în comitatul Timiș moșiile Giarmata Mare, Giarmata Mică, Gyirek/Gyüreg (Ghiroda sau Giroc), Hodoni, Beșenova Veche, Szent Tamás (afla la est de Hodoni), Vajdafalva (aflat în apropiere de Duboz) și Ewke (aflat la est de Timișoara, în apropiere de Giarmata), cea din urmă făcând parte, în 1401, din domeniul cetății Timișoara. Pe lângă aceste moșii din comitatul Timiș, familia Vajdaffi mai stăpâna în comitatul Arad încă alte nouă moșii.⁵ În 1520, Ioan Vajdaffi, probabil un frate al lui Nicolae, este amintit ca martor la punerea în stăpânire a lui Valentin Bolyka asupra moșiilor Beregsăul Mic, Zewldes (aflată între pădurea Cioca și Sânandrei), Hodoni și Sárháza (aflată pe lângă Murani), aceasta deoarece vechiul document de proprietate fusese ars în timpul răscoalei țărănești din 1514, iar regele Ludovic al II-lea îi eliberase proprietarului un nou titlu de proprietate.⁶ Nicolae Vajdaffi, martorul de la hotărnicirea Timișoarei, apare amintit documentar pentru ultima oară în 1523.⁷ Despre un alt martor, Ladislau Posagay din Horogszeg (localitate azi dispărută, care s-a aflat între Vizejdia și Comoloșul Mic), știm doar că era dintr-o zonă foarte

comitatus Themesienis ad idem castrum nostrum spectare solito), fără ca numele acelora să fie pomenite, vezi Dezső Csánki, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*, vol. II (Budapesta, 1894), 21–22.

³ Textul latin și traducerea în limba română se publică în anexă.

⁴ Lendvai Miklos, *Temes vármegye nemes családai*, vol. I (Budapesta, 1896), 19.

⁵ *Ibid.*, 101.

⁶ Bárány Ágoston, *Temesvármegye emléke* (Nagy Becskerek, 1848), documentul X, 37–40.

⁷ Lendvai, *Temes*, 101.

apropiată de cea a hotărnicirii. Tot din imediata apropiere erau și cei doi juzi ai nobililor, Augustin Farkas și Valentin Farkas, probabil frați. Aceștia erau originari din Peterd (azi Radojevo, în Banatul sârbesc, cu vechiul nume *Clarii/Klary*), familia lor fiind amintită într-un document din 1494.⁸

În ceea ce îi privește pe hotarnici, cinci dintre ei erau iobagi de pe moșiile *Gywewd* (aflată în apropiere de Recaș) aparținându-i nobilului (?) Nicolae Bacovan, *Deeg* (aflată la est de Timișoara, pe lângă Giarmata) aparținându-i nobilului (?) Radonicza Wenchalyth, *Kaka* (aflată între Giarmata și Ghiroda) aparținându-i nobilului Ladislau Szebeni și *Falwhel* (aflată pe lângă Deta) aparținându-i episcopului de Cenad (neamintit cu numele). În fine, ceilalți doi hotarnici erau ambii cetățeni ai orașului Timișoara – Giura Blajovici și Mihail Filipovici – desemnați ca participanți firești la acțiunea de delimitare a hotarelor. Dintre toate aceste personaje avem informații doar despre familia Szebeni care, în 1494–1495, stăpâna amintita moșie Kaka.⁹

Acțiunea de hotărnicire a pornit în urma conflictului de hotar iscat între nobilii stăpânind moșii în zona de la Beregsăul Mic și Giarmata, pe de o parte, și cetatea-oraș Timișoara, pe de altă parte. Disputa a ajuns, fără îndoială, în fața autorității regale, care a dispus o reambulare a hotarelor și înnoirea semnelor de hotar, în acest scop desemnând un delegat (*homo regius*) spre a superviza întreaga acțiune și a-i raporta apoi suveranului rezultatul. Din partea celor implicați în conflict au participat, pe de o parte, nobilii Nicolae diacul (*literatus*) și Andrei Nagy¹⁰, iar de cealaltă parte juzii Timișoarei (*iudices Themesiensis*), din păcate neamintiți cu numele. Asupra momentului în care a avut loc acțiunea și, *eo ipso*, a datei de emiterie a documentului, putem avansa – având în vedere atât informațiile de mai sus cât și contextul istoric al vremii – doar o simplă ipoteză, care poate fi infirmată sau confirmată de documentele care-și mai așteaptă descoperitorul în arhivele din țară și de peste hotare. Credem că, la scurt timp după ce Banatul de la câmpie a fost afectat de răscoala țărănească din 1514, se va fi acutizat și conflictul de hotar, poate mai vechi, între nobilii posesori din jurul Timișoarei și comunitatea urbană în legătură cu delimitarea domeniului orașului-cetate. Nu este exclus ca, în cursul acțiunilor militare din timpul răscoalei, desfășurate în jurul și sub zidurile Timișoarei, multe semne de hotar să fi fost distruse, după cum și documentele de hotărnicire să fi căzut pradă flăcărilor. În acest context, reambularea hotarelor ni se pare o consecință cât se poate de firească. Iar aceasta pare să fi avut loc, cu destulă probabilitate, în anul imediat următor răscoalei – 1515. Astfel, în

⁸ Ibid., 47.

⁹ Ibid., 93.

¹⁰ Este fără dubiu un membru al familiei nobiliare Nagy din Satchinez, amintită documentar în 1494 și 1498, vezi Ibid., 73.

cursul acțiunii de reambulare au fost refăcute nu mai puțin de nouă semne de hotar, toate în zona Beregsăului Mic (la vest de Timișoara).¹¹ Toponimia veche transmisă de documentul de hotărnicire (pârâul Isporal, balta Kerektho, râul Rohoncza) nu ne permite, cel puțin deocamdată, o localizare în realitatea geografică actuală. În schimb, menționarea ca reper de hotar a drumului care lega Timișoara de Ewke ne îndeamnă să credem că, măcar în parte, limita între posesiunile nobililor din Beregsăul Mic și domeniul orașului-cetate se va fi situat undeva în apropiere de Giarmata, mai cu seamă că cinci dintre martorii audiați erau iobagi din zona Giarmata-Recaș. Odată încheiată, hotărnicirea pare să nu fi adus liniștea, deoarece într-o însemnare de pe verso-ul concep-tului sunt menționate “mărturiile celor care s-au împotrivit” (*attestaciones contradicentium*). Dar acestea nu sunt cuprinse acolo.

În orice caz, socotim că o concluzie la care am ajuns mai demult¹² rămâne pe mai departe valabilă: domeniul orașului-cetate Timișoara nu ni se înfățișează ca o continuitate teritorială, ci sub forma unor enclave răspândite mai ales spre nord-vest, vest, sud-vest și sud de cetate. În același timp, în condițiile documentației actuale este aproape cu neputință urmărirea fenomenului de fluctuație a numărului satelor și pustelor care au făcut parte la un moment dat din domeniul Timișoarei.

ANEXĂ

<circa 1515>

Scrisoare de hotărnicie între cetatea Timișoara și moșia Beregsăul Mic emisă în urma ascultării martorilor celor două părți.

Arhiva Națională Maghiară (*Magyar Országos Levéltár*) Budapesta DL.30.952; concept pe hârtie.

Attestaciones vtrarumque parcium testium, nobilium Nicolai literati et Andres Nagh, vncacum ceteris nobilibus, contra iudices Themesienses, similiter et iudices contra eosdem:

Primus testis, Bogathyth Radoua(n) de possessione Gywewd, iobagio Nicolai Bakowan

2-us testis, Jowan Popowyth, iobagio eiusdem de eadem

3-us, Nicola Lepesyn de possessione Deegh, iobagio Radonicza Wenchalyth

4-us, Wchyth Sayn de possessione Kaka, iobagio d(omini) Ladislai Zebeny

5-us, Gywra Blassewyth de Themeswar

¹¹ Este de remarcat faptul că, în secolul al XV-lea, cea mai mare parte a moșiei Beregsăul Mic (*Nemethy*) era stăpânită de familia nobiliară Némethy, vezi Ibid., 139.

¹² Feneșan, “Domeniul,” 528.

¹ Adăugat deasupra rândului.

² Astfel în text.

6-us, Michaël Philippowyth de eadem

7-us, Joannes Jetaryi de Falwhel, iobagio episcopi Chanadiensis, iurati, deposita eorum fide, insimul fassi sunt vnanimio, quod à *parte meridionale*¹ quedam meatus aque, w(ulgo)² fook, que exiit de Nagh Themes veniente ad Isporalfoka eidem distinguente assowam vocata. Medietas illius fook ad Themeswar, alia ad Nemethy pertinent. Inde, eundo ad plagam septentrionem penes illam assowan, duas metas terreas reformavimus, (unam)³ à parte Nemethy, aliam ad Themeswar. Item, deinde, pertranseunte ad eandem plagam penes stagnum Kerektho, duas terreas inuenientes reformavimus metas, vna(m) ad Themeswar, alia(m) ad Nemethy. Inde, item eundo ad eandem plagam penes fluvium Rohoncza inter pehel dictum vnam veterem metam innovantes, deinde penes dictum pehel eundo vsque locum vbi pehel ad orientem convertitur, ex vtraque parte cuiusdam vie, que de Themeswar ad Rekas tendit, duas metas terreas renovavimus, pehel autem dictum medium ad Themeswar, medium ad Nemethy pertinente. Inde, euntes quasi ad partem orientalem declinantes penes viam veterem de Themeswar ad Ewke euntem, quasi ad longitudinem duorum jugerum eundo, item duas metas terreas renovavimus, vnam ad Themeswar, aliam ad Nemethy pertinentem.⁴

Pe verso: Reambulacio metarum Themensiensium et possessionis Nemethy facta est feria quarta, in vigilia festi Corporis Christi, homo regius nobilis Alexius Babos, hominibus communis ad hec specialiter rogatis et convocatis nobilibus Nicolao Wajdaffy de Gyarmat, Ladislao Posagay *de Horogzeg*¹ et iudicibus nobilium Augustino et Valentino Farkas.

Metales arcis Theomeos cum Nemethi possessionem; item attestaciones contradicentium.

Traducere

Adeveriri ale martorilor ambelor părți, ale nobililor Nicolae diacul și Andrei Nagy, dimpreună cu ceilalți nobili, împotriva juzilor Timișoarei și deopotrivă ale juzilor împotriva acelorași <nobili>:

Primul martor, Bogatić Radovan de pe moșia Gywewd¹, iobag al lui Nicolae Bacovan

Al doilea <martor>, Iovan Popovici, iobag al aceluiași de pe aceeași <moșie>

³ Întregire după sens.

⁴ În mod evident, documentul s-a păstrat doar în parte, iar ceea ce ni s-a transmis pare cu mare probabilitate un concept.

¹ Așezare azi dispărută; identică, destul de probabil, cu *Gyovád* (1349: *Zowand*; 1478: *Magyaryowad* și *Thothgyowad*), vezi Milleker Bodog, *Délmagyarország középkori földrajza* (Timișoara, 1915), 187. Această așezare este amintită documentar împreună cu *Mikloskerek* din apropiere de Jebel (cf. *Ibid.*, 211) și *Körtvélyes* din apropiere de Recaș (cf. *Ibid.*, 202). Credem că, în contextul dat, Gywed poate fi localizat cu destul de teamei în apropiere de Recaș.

Al treilea <martor>, Nicolae Lepeșin de pe moșia Deegh², iobagul lui Radoniča Venčalić

Al patrulea <martor>, Wchyth Sayn de pe moșia Kaka³, iobag al domnului Ladislau Szebeni

Al cincilea <martor>, Giura Blajovici din Timișoara

Al șaselea <martor>, Mihail Filipovici din aceeași <Timișoara>

Al șaptelea <martor>, Ioan Jetaryi din Falwel⁴, iobag al episcopului de Cenad⁵, ca jurați și după ce au depus jurământul lor de credință, au declarat cu toții într-un glas că, dinspre partea de miazăzi curge o apă, numită *fook*⁶ în limbaj popular, care <apă>, venind de la Timișul Mare, iese spre vâna de apă Isporal, fiind despărțită de un șanț numit *assowan*⁷. Jumătate din acea vână de apă ține de Timișoara, iar cealaltă <jumătate> de Beregsăul Mic. Apoi, purcezând de aici înspre partea de miazănoapte, pe lângă acel șanț, am refăcut două semne de hotar de pământ, unul spre Beregsăul Mic, celălalt spre Timișoara. De asemenea, trecând apoi spre partea aflată lângă balta numită Kerektho⁸, am găsit două semne de hotar din pământ, pe care le-am refăcut, unul <fiind> înspre Timișoara, celălalt înspre Beregsăul Mic. De asemenea, purcezând de acolo spre partea aflată lângă râul Rohoncza și între o vale zisă *pehel*⁹, am refăcut un vechi semn de hotar, apoi, mergând pe lângă *pehel* până la locul în care se întoarce spre soare-răsare, am refăcut, de ambele părți ale unui drum care duce de la Timișoara la Recaș, două semne de hotar din pământ, <astfel ca> jumătate din zisul *pehel* să țină de Timișoara, iar jumătate de Beregsăul Mic. De aici, abătându-e aproape numai spre partea de către soare-răsare pe lângă vechiul drum care duce la Timișoara la Ewke¹⁰ și mergând aproape atâta cât se întind două iugăre <de pământ>, am refăcut, de asemenea, două semne de hotar din pământ, unul ținând de Timișoara, celălalt de Beregsăul Mic.

² Așezare azi dispărută, care s-a aflat pe lângă Ghiroda; este identică, probabil, cu localitatea *Deg*, vezi Coriolan Suci, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, vol. II (București, 1968), 316. Potrivit lui Milleker, *Délmagyarország*, 177, așezarea s-ar fi aflat la est de Timișoara, în zona localității Giarmata. Socotim localizarea propusă de Milleker drept cea mai apropiată de realitate.

³ Potrivit lui Suci, *Dicționar*, II, 347 și Milleker, *Délmagyarország*, 197, așezarea, azi dispărută, s-ar fi aflat pe lângă Giarmata. Nu excludem însă posibilitatea, ca localitatea să fie Orțișoara, amintită în documentele medievale sub numele de *Kokaach*, *Kakot*, *Kokot* sau *Kakath* (vezi Suci, *Dicționar*, II, 21).

⁴ Așezare azi dispărută, localizată de Milleker, *Délmagyarország*, 182 în hotarele satului Duboz, iar de Suci, *Dicționar*, II, 322 pe lângă Deta. Socotim localizarea din urmă drept cea mai apropiată de realitate.

⁵ În perioada propusă ca dată de emitere a documentului, scaunul episcopal al Cenadului a fost deținut de Nicolae Csáky (1500-1514) și Francisc Csaholy (1514-1526).

⁶ În limba maghiară, cu înțelesul de *vână de apă*.

⁷ Din cuvântul maghiar *ásovány* sau *ásvány*, cu înțelesul de *șant* sau *săpătură*.

⁸ În limba română *Iazul / Lacul Rotund*.

⁹ Din cuvântul maghiar *pehely*, cu înțelesul de *fulg* sau *pană*.

¹⁰ Localitate azi dispărută, care s-a aflat la est de Giarmata, vezi Milleker, *Délmagyarország*, 220.

Pe verso: Reașezarea hotarelor timișorenilor și ale moșiei Beregsăul Mic s-a făcut în miercură din ajunul sărbătorii Corpus Christi¹¹, om al regelui <fiind> nobilul Alexie Babos, iar oamenii de rând, rugați și chemați anume pentru aceasta, <au fost> nobilii Nicolae Vajdaffi din Giarmata, Ladislau Posagay din Horogzeg¹² și juzii nobililor Augustin și Valentin Farkas.

Scrisoarea de hotar a cetății Timișoara cu moșia Beregsăul Mic; de asemenea, mărturiile celor care s-au împotrivit.

MARKING THE FRONTIER OF THE FORTRESS OF TIMIȘOARA AT THE BEGINNING OF THE 16TH CENTURY

Abstract

Starting from an undated act which is preserved in Budapest Magyar National Archive (the act is published in annexes), the study investigates the attempt ordered by King to regulate the frontier conflict between the noble owners in the area of Beregsăul Mic and the judges of Timișoara on a territory belonging to the main fortress-town of the Banat. For the document dating the year of 1515 is in view, taking in account the peasant uprising from 1514 around Timișoara, an event with human and material large damage, and also with numerous ownership acts destroying. Owing to this, on the one hand a lot of ownership conflicts resulted, and on the other hand the monarch's interventions to solve them.

---

¹¹ Corpus Christi (*Eucharistia, Fronleichnam, Úrnapja*) din calendarul bisericesc romano-catolic se sărbătorește în joia de după duminica Sfintei Treimi.

¹² Localitate azi dispărută, care s-a aflat pe lângă Vizejdia și Comloșul Mic, vezi Suci, Dicționar, II, 341.